

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ОДЕСЬКИЙ
НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ І. І. МЕЧНИКОВА
Кафедра теоретичної та практичної фонетики англійської мови

“ЗАТВЕРДЖУЮ”

Перший проректор

Майя НІКОЛАЄВА

вересень 2022 р.

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Вербальна та невербальна реалізація оцінки

в художньому дискурсі

Рівень вищої освіти: *Другий (магістерський)*

Галузь знань: *03 – гуманітарні науки*

Спеціальність: *035 Філологія*

Спеціалізація : *035.041 Германські мови та літератури (переклад включно),
перша – англійська*

Освітньо-професійна/наукова програма *Германські мови та літератури
(переклад включно), перша – англійська*

ОНУ

2022

Робоча програма навчальної дисципліни «Вербальна та невербальна реалізація оцінки в художньому дискурсі». Одеса: ОНУ, 2022. 11 с.

Розробник: Бігунова Н.О., д. філол. н, професор, завідувач кафедри іноземних мов гуманітарних факультетів

Робоча програма затверджена на засіданні кафедри теоретичної та практичної фонетики англійської мови

Протокол № 1 від « 25 » серпня 2022 р.

Завідувач кафедри

(Ніна КРАВЧЕНКО)

Погоджено із гарантом ОПП

«Германські мови і літератури (переклад включно),

перша – англійська»

Олена КАРПЕНКО

Схвалено навчально-методичною комісією (НМК) факультету романо-германської філології

факультету романо-

Протокол № 1 від « 26 » серпня 2022 р.

Голова НМК

Тетяна ТЕЛЕЦЬКА

Переглянуто та затверджено на засіданні кафедри теоретичної та прикладної фонетики англійської мови

Протокол № ___ від. “ ___ ” _____ 20__ р.

Завідувач кафедри _____ (_____) (підпис)
(Ім'я ПРИЗВИЩЕ)

Переглянуто та затверджено на засіданні кафедри теоретичної та прикладної фонетики англійської мови

Протокол № ___ від. “ ___ ” _____ 20__ р.

Завідувач кафедри _____ (_____)

1. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність, спеціалізація, рівень вищої освіти	Характеристика навчальної дисципліни		
		денна форма навчання	заочна форма навчання	
Загальна кількість: кредитів – 3/ 3 годин – 90 / 90 змістових модулів – 1 / 1	Галузь знань: <i>03 Гуманітарні науки</i>	Дисципліна вільного вибору		
	Спеціальність: <i>035 Філологія</i>			
	Спеціалізація: <i>035.041 Германські мови та літератури (переклад включно), перша – англійська</i>	Рік підготовки:		
		2-й	2-й	
	Семестр		3-й	3-й
	Рівень вищої освіти: <i>Другий (магістерський)</i>	Лекції		
		16 год.	6 год.	
		Практичні, семінарські		
		14	2	
		Самостійна робота		
		60 год.	82 год.	
	Форма підсумкового контролю: залік			

2. Мета та завдання навчальної дисципліни

Навчальна дисципліна «Вербальна та невербальна реалізація оцінки в художньому дискурсі» є вибірковою дисципліною циклу гуманітарної та професійної підготовки. Дана програма становить собою лекційний курс для засвоєння механізмів вербалізації оцінки та ґрунтується на знаннях, які здобувачі отримують під час вивчення дисципліни «Невербальна семіотика комунікації». У пропонованому курсі обговорюється реалізація категорії оцінки в мовленні та її прагматична релевантність. Оцінка, традиційно уналежнювана до категорії логіки, наразі починає розглядатися як фактор, що формує семантику мовних одиниць і прагматику їхнього мовленнєвого використання. Оцінці відводиться статус універсальної когнітивної категорії, що просякає всі сфери людського буття і мислення.

Основною **метою** дисципліни «Вербальна та невербальна реалізація оцінки в художньому дискурсі» є формування інтегральної, загальних та фахових компетентностей у здобувачів, формування академічних навичок, необхідних для наукової діяльності та у подальшому навчанні в аспірантурі.

Основна мета обумовлює вирішення наступних **завдань**: 1) поглиблення, узагальнення та систематизація теоретичних знань здобувачів з комунікативної лінгвістики; 2) аналіз оцінки з позицій логіко-прагматичної теорії комунікації, теорії мовленнєвих актів та невербальної семіотики; 3) визначення змісту семантичної категорії оцінки в дослідницьких парадигмах комунікативної лінгвістики, прагмалінгвістики та теорії комунікації; 4) засвоєння вербальних та невербальних особливостей висловлень оцінки в англomовному художньому мовленні.

Процес вивчення дисципліни спрямований на формування елементів наступних **компетентностей**:

Інтегральна компетентність: Здатність розв'язувати складні задачі і проблеми в галузі лінгвістики, літературознавства, фольклористики, перекладу в процесі професійної діяльності або навчання, що передбачає проведення досліджень та/або здійснення інновацій та характеризується невизначеністю умов і вимог.

Загальних компетентностей (ЗК):

ЗК04. Уміння виявляти, ставити та вирішувати проблеми.

ЗК06. Здатність спілкуватися іноземною мовою.

ЗК12. Здатність генерувати нові ідеї (креативність).

Спеціальних компетентностей (СК):

СК07. Здатність вільно користуватися спеціальною термінологією в обраній галузі філологічних досліджень.

СК08. Усвідомлення ролі експресивних, емоційних, логічних засобів мови для досягнення запланованого прагматичного результату.

Програмні результати навчання (ПР)

ПР 06. Застосовувати знання про експресивні, емоційні, логічні засоби мови та техніку мовлення для досягнення запланованого прагматичного результату й організації успішної комунікації.

ПР 11. Здійснювати науковий аналіз мовного, мовленнєвого й літературного матеріалу, інтерпретувати та структурувати його з урахуванням доцільних методологічних принципів, формулювати узагальнення на основі самостійно опрацьованих даних.

ПР 13. Доступно й аргументовано пояснювати сутність конкретних філологічних питань, власну точку зору на них та її обґрунтування як фахівцям, так і широкому загалу, зокрема особам, які навчаються.

У результаті вивчення навчальної дисципліни здобувач вищої освіти повинен

знати: зміст семантичної категорії оцінки в дослідницьких парадигмах комунікативної лінгвістики, прагмалінгвістики та теорії комунікації; типи та комунікативні функції невербальних засобів комунікації; невербальні засоби вираження оцінки; лексичні, граматичні та стилістичні засоби вираження оцінки.

вміти: аналізувати комунікативні вияви оцінки з позицій логіко-прагматичної теорії комунікації, теорії мовленнєвих актів та невербальної семіотики; виявляти та інтерпретувати вербальні та невербальні засоби вираження оцінки в англomовному художньому мовленні.

3. Зміст навчальної дисципліни

Змістовий модуль 1. Лінгвістичні риси оцінних висловлювань в художньому дискурсі.

Тема 1. Оцінка як семантична категорія.

Тема 2. Лексичні засоби вираження оцінки в художньому дискурсі.

Тема 3. Граматичні засоби вираження оцінки в художньому дискурсі.

Тема 4. Стилiстичні засоби вираження оцінки в художньому дискурсі.

Тема 5. Комунікативні функції засобів невербаліки.

Тема 6. Невербальні засоби вираження оцінки в художньому літературному дискурсі.

Тема 7. Невербальні засоби вираження оцінки в художньому кінодискурсі.

4. Структура навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин									
	Денна форма					Заочна форма				
	Усього	у тому числі				Усього	у тому числі			
		л	п	лаб	сам. роб		л	п	лаб	сам. роб
Змістовий модуль 1. Лінгвістичні риси оцінних висловлювань в художньому дискурсі.										
Тема 1. Оцінка як семантична категорія.	20	4			16	22	2			20
Тема 2. Лексичні засоби вираження оцінки в художньому дискурсі.	10	2	2		6	8				8
Тема 3. Граматичні засоби вираження оцінки в художньому дискурсі.	10	2	2		6	8				8
Тема 4. Стилiстичні засоби вираження оцінки в художньому дискурсі.	10	2	2		6	8				8
Тема 5. Комунікативні функції засобів невербаліки.	10	2			8	20				20
Тема 6. Невербальні засоби вираження оцінки в художньому літературному дискурсі.	18	2	2		14	14	2	2		10
Тема 7. Невербальні засоби вираження оцінки в художньому кінодискурсі.	12	2	6		4	10	2			8
Разом за змістовим модулем 1	90	16	14	-	60	90	6	2	-	82

5. Теми семінарських занять

Семінарські заняття навчальним планом не передбачені.

6. Теми практичних занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин Денна
1	Приклади та інтерпретація лексичних засобів вираження оцінки в англomовному романі за вибором здобувача. Доповідь (тема 2)	2/2
2	Приклади та інтерпретація граматичних засобів вираження оцінки в англomовному романі за вибором здобувача. Доповідь (тема 3)	2

3	Приклади та інтерпретація стилістичних засобів вираження оцінки в англомовному романі за вибором здобувача. Доповідь (тема 4)	2
4	Приклади та інтерпретація невербальних засобів вираження оцінки в англомовному романі за вибором здобувача. Доповідь (тема 6)	2
5	Приклади та інтерпретація невербальних засобів вираження оцінки в англомовному фільмі за вибором здобувача. Презентація (тема 7)	6
Усього		14/2

7. Теми лабораторних занять

Лабораторні заняття навчальним планом не передбачені.

8. Самостійна робота

№ з/п	Назва теми	Кількість годин	
		Денна /	Заочна
1	Тема 1. Структура оцінки. Реферат	16	20
2	Тема 2. Оцінна лексика. Конспект	6	8
3	Тема 3. Прагматичний аспект ступеней порівняння прикметників оцінної семантики. Доповідь	6	8
4	Тема 4. Мовні засоби інтенсифікації оцінки. Конспект	6	8
5	Тема 5. Основні засади паралінгвістики. Реферат	8	20
6	Тема 6. Мовленнєві функції паралінгвальних засобів. Конспект	14	10
7	Тема 7. Визначення та особливості кінодискурсу. Конспект	4	8
Усього		60	82

9. Методи навчання

У процесі вивчення навчальної дисципліни застосовуються наступні методи:

словесні: лекція, дискусія, доповідь, обговорення доповідей;

наочні: мультимедійні презентації;

практичні: практичне дослідження власного фактичного матеріалу з презентацією результатів, виконання самостійних завдань.

10. Форми контролю і методи оцінювання (у т.ч. критерії оцінювання результатів навчання)

Формою контролю з курсу «Вербальна та невербальна реалізація оцінки в художньому дискурсі» є *залік*.

Методами оцінювання поточного та періодичного контролю є усне опитування, оцінювання виконання індивідуальних завдань, оцінювання доповідей, рефератів та презентацій, тестування, модульний контроль.

Формою оцінювання підсумкового контролю є залік.

Контроль засвоєння змісту курсу здійснюється наступним чином:

1) поточний контроль: складання конспектів та рефератів, доповіді, участі у дискусіях оцінюються в 4-5 балів (30 балів разом); для здобувачів заочного відділення – в 10 балів (30 балів разом);

2) підсумковий контроль: в кінці курсу проводиться тестова робота, яка оцінюється в 40 балів, та кожен здобувач проводить презентацію засобів вираження оцінки в англomовному романі за власним вибором, яка оцінюється в 30 балів.

Критерії та шкала оцінювання: національна та ECTS

Оцінка за національ-ною шкалою	100 бальна шкала / Оцінка ECTS	Теоретична підготовка	Практична підготовка
Зараховано	90 – 100 / A	<p>Здобувач у повному обсязі володіє навчальним матеріалом, вільно, розгорнуто, обґрунтовано та аргументовано його викладає під час усних виступів та письмових відповідей. Здобувач демонструє чітке знання відповідних категорій, їх змісту, розуміння їх взаємозв'язку, правильно формулює тлумачення відповідних понять, демонструє знання змісту передбачених програмою нормативно-правових актів, робить самостійні висновки. Здобувач вміє виявляти причинно-наслідкові зв'язки, самостійно знаходити додаткову інформацію та використовувати її для реалізації поставлених завдань, вільно використовує нові інформаційні технології для поповнення знань.</p>	<p>Здобувач може аргументовано обрати раціональний спосіб виконання практичних завдань, виконує практичні завдання не передбачені навчальною програмою, вільно використовує набуті теоретичні знання при аналізі практичного матеріалу, проявляє творчий підхід до виконання індивідуальних та колективних завдань при самостійній роботі.</p>

Зараховано	85 – 89 / В	Здобувач достатньо повно володіє навчальним матеріалом, обґрунтовано його викладає під час усних виступів та письмових відповідей, використовуючи при цьому нормативну та обов'язкову літературу, застосовує знання для розв'язання стандартних ситуацій, самостійно аналізує, узагальнює і систематизує навчальну інформацію, але допускає неточності, які не є суттєвими для характеристики предмету питання та не впливають істотно на загальну характеристику того чи іншого явища (поняття).	Здобувач має стійкі навички виконання практичних завдань, правильно вирішує більшість практичних завдань.
	75 – 84 / С	Здобувач виявляє загалом високий рівень знань щодо всієї програми навчальної дисципліни, на достатньому рівні володіє навчальним матеріалом, застосовує знання для розв'язання стандартних ситуацій, але не вміє самостійно аналізувати деякі питання, не повністю переконливо аргументувати свої відповіді, допускає незначні неточності.	Здобувач за зразком самостійно виконує практичні завдання, передбачені програмою навчальної дисципліни.

Зараховано	70 – 74 / D	Здобувач володіє навчальним матеріалом на репродуктивному рівні або відтворює певну частину навчального матеріалу з елементами логічних зв'язків. Здобувач знає основні поняття навчального матеріалу, але має ускладнення під час виділення суттєвих ознак вивченого та під час виявлення причинно-наслідкових зв'язків та формулювання висновків.	Здобувач має елементарні навички виконання практичних завдань, правильно вирішує лише половину практичних завдань.
	60 – 69 / E	Здобувач не повною мірою розуміє предмет навчальної дисципліни, наявні недоліки у розкритті змісту понять, категорій, закономірностей, назв та змісту нормативно-правових актів. Здобувач надає нечіткі характеристики відповідних явищ, викладає свої думки з істотним порушенням логіки подання матеріалу.	Здобувач може використовувати знання лише в стандартних практичних ситуаціях, має нестійкі навички виконання практичних завдань, робить багато суттєвих помилок.
Не зараховано з можливістю повторного складання	35 – 59 / FX	Здобувач не правильно розкриває сутність базових питань навчальної дисципліни, допускає суттєві змістовні помилки, володіє навчальним матеріалом поверхнево й фрагментарно, безсистемне виокремлює випадкові ознаки вивченого, не вміє сформулювати свою думку та викласти її в логічній послідовності, робити узагальнення та висновки.	Здобувач здатний виконати лише окремі практичні завдання за допомогою викладача. У здобувача відсутні сформовані уміння та навички.

Не зараховано з обов'язкови м повторним вивченням дисципліни	0 – 34 / F	Здобувач не знає основних положень навчальної дисципліни, не володіє навчальним матеріалом.	Здобувач виконує лише елементи практичних завдань, погребує постійної допомоги викладача.
---	-------------------	---	---

11. Питання для підсумкового контролю

1. Принцип аксіологічності.
2. Оцінка з позиції логіко-прагматичної теорії комунікації.
3. Філософські трактування оцінки.
4. Психологічний підхід до оцінки.
5. Оцінка в теорії мовленнєвих актів.
6. Оцінка як когнітивна категорія.
7. Чуттєвий та раціональний рівень оцінки.
8. Співвідношення емоцій та оцінок.
9. Вибірковість процедури оцінювання.
10. Опозиція «оцінність» - «безоцінність».
11. Основні характеристики оцінки як семантичної категорії.
12. Структура оцінки.
13. Формування оцінної шкали. Норма та стереотипи.
14. Етапи процесу оцінювання.
15. Різновиди оцінок.
16. Вираження в оцінці комунікативної мети вислову.
17. Класифікатори оцінки, засоби її інтенсифікації та деінтенсифікації.
18. Художній літературний дискурс та художній кінодискурс: визначення та структурні особливості.
19. Пряма та непряма форма реалізації оцінки в діалогічному обміні.
20. Лексичні засоби вираження оцінки в художньому дискурсі.
21. Тенденції вживання оцінної лексики у різних типах оцінки.
22. Граматичні засоби вираження оцінки в художньому дискурсі.
23. Стилістичні засоби вираження оцінки в художньому дискурсі.
24. Основні засади паралінгвістики.
25. Розмежування невербальних та паравербальних засобів комунікації.
26. Комунікативні функції невербальних компонентів комунікації.
27. Систематизація та класифікація невербальних компонентів комунікації.
28. Паравербальний канал вираження оцінки.

29. Вербалізовані кінеми як невербальні складові інтеракції в літературному дискурсі.
30. Невербальні засоби вираження оцінки в художньому кінодискурсі.

13. Розподіл балів, які отримують здобувачі

Денна форма

Поточний контроль							Підсумковий контроль		Сума балів
T1	T2	T3	T4	T5	T6	T7	Презентація	Підсумковий тест	
5	4	4	4	5	4	4	30	40	100

Заочна форма

Поточний контроль			Підсумковий контроль		Сума балів
T1-3	T4-5	T6-7	Презентація	Підсумковий тест	
10	10	10	30	40	100

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою	
		для іспиту та диференційного заліку	для заліку
90-100	A	Відмінно	зараховано
82-89	B	Добре	
74-81	C		
64-73	D		
60-63	E	задовільно	
35-59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання	не зараховано з можливістю повторного складання
0-34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

14. Методичне забезпечення

Робоча програма навчальної дисципліни «Вербальна та невербальна реалізація оцінки в художньому дискурсі», силабус навчальної дисципліни «Вербальна та невербальна реалізація оцінки в художньому дискурсі».

15. Рекомендована література

Основна

1. Бігунова Н.О. Позитивна оцінка: від когнітивного судження до комунікативного висловлювання : монографія. Одеса: КП ОМД, 2017. 580 с. Режим доступу: http://www.irbis-nbuv.gov.ua/cgi-bin/irbis_nbuv/cgiirbis_64.exe?I21DBN=LINK&P21DBN=UJRN&Z21ID=&S21REF=10&S21CNR=20&S21STN=1&S21FMT=ASP_meta&C21COM=S&2_S21P03=FILE=&2_S21STR=lvphj_2017_3_67
2. Селіванова О.О. Основи теорії мовної комунікації. Черкаси: Видавництво Чабаненко Ю.А., 2011. 350 с. Режим доступу: <https://www.pdaa.edu.ua/sites/default/files/node/3848/osnovyteoriyimovnoyikomunikaciyi.pdf>
3. Солощук Л.В. Вербальні і невербальні компоненти комунікації в англomовному дискурсі : монографія. Харків : Константа, 2006. 300 с.
4. Bigunova, N., & Kolegaeva, I. (2019). Verbal and Non-Verbal Characteristics of Approval Speech Act. *WISDOM*, 13(2), 146-154. Режим доступу: <https://wisdomperiodical.com/index.php/wisdom/article/view/264>

Додаткова

1. Кухаренко В.А. Інтерпретація тексту: навчальний посібник для студентів старших курсів факультетів англійської мови. Вінниця : Нова книга, 2004. 272с.
2. Кухаренко В.А. Практикум з стилістики англійської мови: підручник. Вінниця: Нова книга, 2000. 160 с.
3. Макарук Л. Вербальні та невербальні засоби в англomовній комунікації. *Науковий вісник Східноєвропейського національного університету імені Лесі Українки. Серія : Філологічні науки. Мовознавство*. Луцьк, 2015. № 4. С. 139–145. Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Nvvnufilm_2015_4_29
4. Марко В. Аналіз художнього твору: навчальний посібник. 2-ге вид., випр. Київ: Академвидав, 2015. 256 с.
5. Морозова І.Б. Комунікативна лінгвістика крізь призму гештальт-теорії: метод. рек. до курсу «Комунікативна лінгвістика крізь призму гештальт-теорії» для здобувачів III (освітньо-наукового) ступеня вищої освіти спеціальності 035 «Філологія». Одеса, 2020. 41 с.
6. Паламар Н.І. Невербальні засоби вираження мовленнєвого акту похвала. *Вісник Дніпропетровського університету імені А. Нобеля. Серія «Філологічні Науки»*. 2016. № 2 (12). С. 238 – 242. Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/vduepf_2016_2_36
7. Приходько Г. І. Оцінка як об'єкт лінгвістики: перспективи комунікативного аспекту дослідження *Нова філологія*, 2014. № 66. С. 180-184. Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Novfil_2014_66_38
8. Серякова І. І. Невербалістика: основні напрямки дослідження. *Проблема семантики слова, речення та тексту: зб. наук. праць*. Київ: Вид. центр КНЛУ, 2009. Вип. 22. С. 325 – 332. Режим доступу: http://www.library.univ.kiev.ua/ukr/elcat/new/detail.php3?doc_id=1330934

Анотація. Спецкурс спрямований на засвоєння механізмів вербалізації оцінки в мовленні. Оцінка, традиційно уналежнювана до категорії логіки, наразі починає розглядатися як універсальна когнітивна категорія, що формує семантику мовних одиниць і прагматику їхнього мовленнєвого використання. Особлива увага курсу приділяється аналізу зумовленості вираження оцінки комунікативними стратегіями, певними очікуваннями і намірами комунікантів, їхніми особистісними й соціальними характеристиками.

Summary. The special course focuses at unveiling the mechanisms of evaluation verbalization. Evaluation, traditionally seen as a category of logic, is now considered a universal cognitive category that shapes the semantics of language units and the pragmatics of their use in speech. Special attention is paid to the factors that determine the choice of evaluative speech means, such as communicative strategies, communicants' expectations and intentions, their individual and social characteristics.